

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuloverolain 76 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tuloverolakia muutettavaksi siten, että Suomesta Euroopan yhteisöjen komission hyväksymiin ja osittain rahoittamiin Euroopan unionin nykyisten ja tulevien raja-alueiden kehittämiseen liittyviin asiantuntijatehtäviin osallistuvien kansallisten asiantuntijoiden yhteisöltä

saamat kulukorvaukset olisivat verosta vapaita.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2002 toimitettavassa verotuksessa.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Kansallinen asiantuntija

Suomesta Euroopan yhteisöjen komission palvelukseen määrättävien niin sanottujen kansallisten asiantuntijoiden yhteisöltä saamat kulukorvaukset säädettiin verosta vapaiksi lisäämällä tuloverolain (1535/1992) 76 §:n 1 momenttiin uusi 4 a kohta. Säännöstä sovellettiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitetussa verotuksessa. Kansallisilla asiantuntijoilla tarkoitettiin laissa ainoastaan komission palvelukseen määrättyjä kansallisia asiantuntijoita ja heille maksettavia kulukorvauksia.

Koska muun muassa Euroopan unionin laajentumisprosessissa työskenteleviin kansallisiin asiantuntijoihin sovelletaan yhteisössä samoja sääntöjä kuin komission palvelukseen määrättyihin kansallisiin asiantuntijoihin, katsottiin tarkoituksenmukaiseksi, että komission maksamat kulukorvaukset ovat Suomessa verosta vapaita myös näissä tilanteissa. Lainkohta ei kuitenkaan sanamuotonsa vuoksi soveltunut näihin tapauksiin. Sen vuoksi tuloverolain 76 §:n 1 momentin 4 a kohtaa muutettiin vuonna 1999 (227/1999) siten, että Suomesta Euroopan yhteisöjen komission rahoittamiin jäsenvaltioiden ja jäsen ehdokasvaltioiden välisiin kumppanuushankkeisiin osallistuvien

kansallisten asiantuntijoiden yhteisöltä saamat kulukorvaukset säädettiin verosta vapaiksi.

Euroopan yhteisöjen komissio rahoittaa yhteisön laajentumiseen liittyen jäsenvaltioiden ja jäsen ehdokasvaltioiden yhteisiä kehittämishankkeita. Näissä kumppanuushankkeissa käytetään yleensä niin sanottua twinning-toimintaa jäsenyyttä hakeneiden valtioiden hallinnon kehittämiseksi. Twinning-toiminnassa jäsenvaltion julkishallinto tarjoaa asiantuntija-apua hakijavaltioiden hallinnon, lainsäädännön ja instituutioiden kehittämiseksi. Toiminta perustuu hakijavaltioiden ja komission identifioimiin kehittämistarpeisiin, ja kehittämistarpeiden pohjalta hakijavaltiot laativat esityksensä kehittämishankkeiksi. Hanke-esitykset toimitetaan jäsenvaltioille, ja jäsenvaltioiden ministeriöt, virastot ja laitokset voivat laatia tarjouksen hankkeen toteuttamisesta. Käytännössä twinning-hankkeet toteutetaan siten, että jäsenvaltioiden virastoista lähetetään asiantuntijoita työskentelemään yhteistyössä kollegoidensa kanssa hakijavaltioissa kansallisina asiantuntijoina. Suomi on tällä hetkellä mukana noin 40 hankkeessa.

Twinning-hankkeissa voi olla useampia hakijavaltiossa työskenteleviä pitkä- tai lyhytaikaisia asiantuntijoita, ja hankkeita voidaan toteuttaa myös yhdessä toisen jäsenvaltion kanssa. Virastojen lisäksi erät

liikelaitokset ja julkishallinnon yhtiöt ovat saaneet oikeuden olla mukana hankkeissa. Kansallisia asiantuntijoita ja twinning-toimintaa käytetään nykyään niin sanotun PHARE-ohjelman lisäksi myös muissakin yhteisön rahoittamissa ohjelmissa. Tällaisia ohjelmia ovat muun ohessa CARDS, TACIS, ISPA, SAPARD ja MEDA. Näistä erityisesti PHARE, TACIS ja CARDS ovat ohjelmia, joihin Suomen julkishallinnolta on pyydetty asiantuntijoita. Ohjelmista CARDS liittyy entiseen Jugoslaviaan kuuluneiden valtioiden ja Albanian jälleenrakentamiseen, TACIS entiseen Neuvostoliittoon kuuluneiden valtioiden markkinatalouteen ja demokratiaan siirtymisen tukemiseen, ISPA hakijavaltioiden ympäristön ja liikenneväylien kehittämiseen, SAPARD hakijavaltioiden maatalouden sekä maaseudun kehittämiseen ja MEDA Välimeren alueen kehittämiseen. PHARE-ohjelman tarkoituksena on tukea hakijavaltioita tarpeellisten instituutioiden luomisessa ja koko yhteisölainsäädännön omaksumisessa.

1.2. Teknisen avun ohjelma IVY-maille (TACIS)

TACIS-ohjelman (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States) tavoitteena on tukea talousuudistusten toteuttamista entiseen Neuvostoliittoon kuuluneissa valtioissa. Vuonna 1991 käynnistynyttä ohjelmaa tarkistettiin vuonna 2000. Tällöin pyrittiin ottamaan tavoitteenasettelussa huomioon myös yhteisön tekemät kumppanuus- ja yhteistyösopimukset. Tällaisia sopimuksia pidetään keskeisinä instrumentteina yhteisön ja sen ulkopuolisten valtioiden keskinäisessä yhteistyössä. Vuodesta 2000 lähtien TACIS-ohjelma jakautuu seuraaviin aihealueisiin: 1) institutionaalisten, oikeudellisten ja hallinnollisten uudistusten tukeminen, 2) yksityissektorin ja talouskehityksen tukeminen, 3) markkinatalouteen siirtymisestä aiheutuvien sosiaalisten seurausten lieventämiseen tarvittavien toimenpiteiden tukeminen, 4) infrastruktuurin kehittäminen, 5) ympäristönsuojelun ja luonnonvarojen hoitamisen tukeminen sekä 6) maaseudun talouden kehittäminen. Kansallisiin ohjelmiin näistä voidaan valita kulloinkin vain kolme

aihealuetta.

Kansallisten ohjelmien lisäksi TACIS-ohjelma käsittää useita osaprojekteja, joista Suomen kannalta merkityksellisimpiä on muun ohessa raja-alueyhteistyöohjelma. Se käynnistettiin vuonna 1996 Euroopan parlamentin aloitteesta. Se kattoi Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä PHARE-ohjelmassa olevien valtioiden rajanaapurina olevat Venäjän, Valko-Venäjän, Ukrainan ja Moldovan alueet. Ohjelmalla edistetään raja-alueella alueellisten viranomaisten yhteistyötä. Ohjelma on myöhemmin laajentunut koskemaan myös Armeniaa, Azerbaidžania, Georgiaa, Kazakstania, Kirgisiaa, Mongoliaa, Tadžikistania, Turkmenistania ja Uzbekistania.

Ohjelman tavoitteina on muun ohessa raja-alueiden taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistäminen tukemalla hankkeita, joilla vähennetään vaaraa alueen vakauden järkkymisestä rajan eri puolten välisen jyrkän elintasoeron vuoksi. Raja-alueyhteistyö-ohjelma nähdään myös keinona edistää hakijavaltioiden jäsenyyden valmisteluprosessia tarjoamalla täydentävää rahoitusta kyseisten valtioiden ja uusien itsenäisten valtioiden rajojen pitävyyden sekä raja-alueiden välisten suhteiden kehittämiseen.

Edelleen komissio on vuoden 2002 aikana käynnistänyt uuden ohjelman, TACIS - Institution Building Partnership Programme - Key Institutions, jonka kohdealueita ovat tässä vaiheessa Venäjä, Ukraina, Armenia ja Georgia. Ohjelman työskentelytavat ja kehittämistavoitteet ovat hyvin samantapaisia kuin PHARE-ohjelmassa. Myös asiantuntijoille ja organisaatioille maksettavissa korvauksissa noudatetaan samoja periaatteita. Venäjä on ainakin toistaiseksi ollut ohjelman keskeisin kohdevaltio. Suomalaisien asiantuntijoiden osallistumiselle hankkeisiin on erityisiä perusteita, koska ohjelma tukee Pohjoinen ulottuvuus -toimintaohjelman toteutumista. Lisäksi se mahdollistaa yhteisön tuen käytön bilateraalisesta lähialuetuen sijasta. Suomi on jo tehnyt ensimmäiset ohjelman mukaiset sopimukset.

Tuloverolain 76 §:n 1 momentin 4 a kohdan mukainen kustannustenkorvausten verovapaus ei koske TACIS-ohjelmassa mukana olevia. TACIS-ohjelmassa työskentelevät kansalliset asiantuntijat eivät ole komission palveluksessa eikä voida

katsoa, että asiantuntijatehtävien hoitaminen raja-alueyhteistyöohjelmaan kuuluvissa valtioissa liittyy lainkohdan tarkoittamalla tavalla laajentumisprosessiin. Niihin suuntautuva kehittämisen tuki perustuu kuitenkin samalla tavalla jäsenvaltiovelvoitteisiin kuin laajentumisprosessinkin tukeminen. Kustannustenkorvausten verovapauden puuttuminen voi rajoittaa suomalaisten asiantuntijoiden osallistumista esimerkiksi Venäjällä tapahtuvaan toimintaan.

1.3. Kulukorvaukset

Kansalliset asiantuntijat asetetaan komission käyttöön sovituksi ajaksi, mutta poiketen muista Euroopan yhteisöjen komission ja muiden yhteisön toimielinten palveluksessa olevasta vakinaisesta ja määräajaisesta henkilökunnasta, kansallisten asiantuntijan työnantajana ja palkan maksajana säilyy hänen jäsenvaltiossa oleva työnantajansa. Heidät rekrytoidaan yleensä eri ministeriöiden virkamieskunnasta tai muualta julkiselta sektorilta.

Asiantuntijat määrätään hankkeessa määriteltyyn tehtävään siinä sovituksi ajaksi, joko alle 12 kuukaudeksi tai vähintään 12 kuukaudeksi. Komissio maksaa vähintään 12 kuukauden pituiseen tehtävämääräykseen sitoutuneen henkilön suomalaiselle työnantajalle rahallisen korvauksen, joka kattaa asiantuntijan palkan ja muut palkan sivukulut sekä 6 prosentin lisäbonuksen koko summasta muiden mahdollisten kulujen kattamiseen. Alle 12 kuukauden tehtävämääräysten osalta virasto saa 300 euron korvauksen asiantuntijan työpäivää kohti. Nämä korvaukset tulevat yksinomaan työnantajan hyväksi, eikä niistä suoriteta mitään osaa työntekijälle.

Kansalliset asiantuntijat saavat komissiolta tehtävästään aiheutuneiden kulujen peittämiseksi toimeentulomäärärahaa ja mahdollisesti kiinteää lisämäärärahaa. Lisäksi korvataan matkakustannukset, majoituskustannukset, muuttokustannukset, koulumaksut ja kustannukset erityisestä tehtävästä. Palkka verotetaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Toimeentulomääräraha vastaa määrältään komission virkamiehelle maksettavaa päivärahaa, joka vaihtelee tällä hetkellä 110 eurosta 270 euroon riippuen

työskentelyvaltiosta.

Kiinteä lisämääräraha on sen suuruinen, että henkilön vuosipalkan ja edellä mainitun toimeentulomäärärahan yhteismäärä muodostuu tasolla 1 palkkaluokassa A8 olevan komission virkamiehen peruspalkan suuruiseksi.

Asiantuntijalle, joka ei siirrä asuntoirtaimistoaan työskentelypaikkakunnalle, maksetaan kerran kuukaudessa työskentelypaikkakunnan ja kotimaan välisen edestakaisen lentomatkan hinta. Asiantuntijalle, joka siirtää asuntoirtaimistonsa

työskentelypaikkakunnalle, maksetaan hänen sekä hänen puolisonsa ja huollettavina olevien lastensa kerran vuodessa tapahtuva työskentelypaikkakunnan ja kotimaan välisen edestakaisen lentomatkan hinta. Lisäksi korvataan asiantuntijan sekä hänen puolisonsa ja huollettavina olevien lastensa matkakulut työtekemispaikalle joko työn alkaessa tai muuton tapahtuessa sekä matkakulut kotimaahan työn päättyessä. Kulut muutosta työskentelypaikkakunnalle korvataan todellisten kustannusten mukaan. Majoituskustannukset korvataan samojen periaatteiden mukaan kuin komission palveluksessa olevalle ehdokasvaltiossa olevalle henkilökunnalle. Koulumaksut korvataan yli 5-vuotiaalta ja alle 20-vuotiaalta lapselta niiden periaatteiden mukaan, joita sovelletaan komission edustustoihin määrättyyn henkilökuntaan. Asiantuntijalle, joka työskentelyn aikana määrätään suorittamaan komission lukuun erityistä tehtävää, korvataan tästä tehtävästä johtuneet kulut niiden määräysten mukaisesti, jotka komissio on hyväksynyt näiden kulujen korvaamisesta.

Komissio maksaa vähintään 12 kuukaudeksi määrättyille asiantuntijoille 50 prosenttia toimeentulomäärärahasta. Alle 12 kuukaudeksi määrättyille asiantuntijoille maksetaan 200 euron rahallinen avustus ulkomailla tehtyä työpäivää kohti. Tietyissä tapauksissa, erityisesti pidempikestoisten komennuksien ollessa kyseessä, työnantajat pidättävät osan tästä avustuksesta käytettäväksi asiantuntijan poissaolosta aiheutuviin palkka- ja muihin vastaaviin kustannuksiin. Matkakulut ja päivärahat korvataan näiden ohjelmien tavanomaisten sääntöjen mukaan.

1.4. Kulukorvausten verokohtelu

Komissiolta saadut korvaukset eivät kuulu Euroopan yhteisöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan pöytäkirjan soveltamisalaan. Pöytäkirjan mukaan Euroopan unionin virkamiehilleen ja henkilökunnalleen maksamat palkat ja palkkiot vapautetaan kansallisesta verotuksesta, mutta unionille on maksettava sisäistä veroa. Osa korvauksista maksetaan määrältään kiinteinä vaatimatta selvitystä todellisista kuluista. Kustannuskorvaukset, joita ei ole säädetty verovapaiksi, ovat tuloverolain säännösten mukaan veronalaista tuloa siltä osin kuin ne ylittävät todellisten vähennyskelpoisten kulujen määrän. Suomen sisäinen verolainsäädäntö ja toisaalta Suomen ja kumppanuusvaltioiden välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjen sopimusten määräykset voivat eräissä tapauksissa johtaa siihen, että korvauksista verotetaan Suomessa.

1.5. Ehdotus

Esityksessä ehdotetaan, että Suomesta Euroopan yhteisöjen komission rahoittamiin Euroopan unionin nykyisten ja tulevien raja-alueiden kehittämiseen liittyviin asiantuntijatehtäviin osallistuvien kansallisten asiantuntijoiden yhteisöltä

saamat kulukorvaukset olisivat verosta vapaita. Verovapaus koskisi sekä komission suoraan asiantuntijoille maksamia kulukorvauksia että kulukorvauksia, jotka komissio maksaa asiantuntijan työnantajan välityksellä.

Lakia sovellettaisiin jo vuodelta 2002 toimitettavassa verotuksessa.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia eikä olennaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran jo vuodelta 2002 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tuloverolain 76 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 76 §:n 1 momentin 4 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 227/1999, seuraavasti:

76 §

*Eräät ulkomailla työskentelyyn liittyvät
verovapaat korvaukset*

Veronalaista tuloa ei ole:

4 a) korvaus, jonka Euroopan yhteisöjen komissio maksaa palvelukseensa määrätyn kansallisen asiantuntijan tehtävän tai komission hyväksymän muun, Euroopan unionin laajentumisprosessiin taikka Euroopan unionin nykyisten ja tulevien raja-alueiden kehittämiseen liittyvän asiantuntijatehtävän hoitamisesta

aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi; tällaisena korvauksena pidetään toimeentulomäärärahaa, kiinteää lisämäärärahaa sekä korvausta matkakustannuksista, muuttokustannuksista ja erityisestä tehtävästä johtuvista kustannuksista tai muuta niihin rinnastettavaa komission maksamaa korvausta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2002 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

Laki

tuloverolain 76 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 76 §:n 1 momentin
4 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 227/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

76 §

Eräät ulkomailla työskentelyyn liittyvät verovapaat korvaukset

Veronalaista tuloa ei ole:

4 a) korvaus, jonka Euroopan yhteisöjen komissio maksaa palvelukseensa määrätyn kansallisen asiantuntijan tehtävän tai komission hyväksymän muun, Euroopan unionin laajentumisprosessiin liittyvän asiantuntijatehtävän hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi; tällaisena korvauksena pidetään toimeentulomäärärahaa, kiinteää lisämäärärahaa sekä korvausta matkakustannuksista, muuttokustannuksista ja erityisestä tehtävästä johtuvista kustannuksista tai muuta niihin rinnastettavaa komission maksamaa korvausta;

4 a) korvaus, jonka Euroopan yhteisöjen komissio maksaa palvelukseensa määrätyn kansallisen asiantuntijan tehtävän tai komission hyväksymän muun, Euroopan unionin laajentumisprosessiin *taikka Euroopan unionin nykyisten ja tulevien raja-alueiden kehittämiseen* liittyvän asiantuntijatehtävän hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi; tällaisena korvauksena pidetään toimeentulomäärärahaa, kiinteää lisämäärärahaa sekä korvausta matkakustannuksista, muuttokustannuksista ja erityisestä tehtävästä johtuvista kustannuksista tai muuta niihin rinnastettavaa komission maksamaa korvausta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2002 toimitettavassa verotuksessa.